

Kerim ÇOBAN -Emekli Gümrük ve Ticaret Başmüfettişi ()*

KALIP VE MODİFİKASYON İTHALATININ AYRINTILI İNCELENMESİ (2)

ÖZET

Otomotiv sektörü başta olmak üzere Türkiye’de üretimde kullanılan kalıpların %30’u yurt içinden temin edilmekte, geriye kalan %70’i ise yurt dışında, çoğunlukla da Çin’de ve Uzakdoğu’da yaptırılarak Türkiye’ye ithal edilmektedir. Dünyada kalıpcılık sektörü ortalama yıllık %6 büyümektedir. Dünya kalıpcılık sanayi toplam cirosu 2017 yılında 84 Milyar € olup, 2025 yılı hedefi 120 Milyar €’dur. 2017 yılında Türkiye’deki kalıp sektörünün toplam cirosu 3,5 Milyar €, pazar payı %4,5, sektörde istihdam sayısı 120.000 kişi olup, Türkiye’nin 2025 yılı hedefi ise 18 Milyar € ciro, %15 pazar payı ve 550.000 kişi istihdam sayısına ulaşmaktır.

- 1) Kullanılmış veya yenileştirilmiş eşyanın ithalatı, Serbest Dolaşıma Giriş Rejimine tabi tutulması halinde, izne tabidir.
- 2) Kullanılmış veya Yenileştirilmiş Eşya İthalatına İlişkin 2023/9 Sayılı İthalat Tebliği Ek-1’de yer alan liste kapsamındaki eşyanın Serbest Dolaşıma Giriş Rejimi çerçevesindeki ithalatı Genel Müdürlükçe değerlendirilir. Değerlendirmede; ithalatçının niteliği, eşyanın miktarı, iç piyasadan tedarik şartları, ekonomik ömrü, verimliliği gibi etkenler de göz önüne alınabilir. Bu eşyanın ithalatı esnasında gümrük beyannamesinin tescilinde gümrük idarelerince "0970-TPS-İzin Belgesi (Kullanılmış Eşya-Liste)" aranır.
- 3) Liste dışında kalan veya listede Grup 2 sütununda yer almakla birlikte sivil hava taşıtları ve bunlarda kullanılmaya mahsus eşya veya deniz taşıtları olmaması durumunda eşyanın Serbest Dolaşıma Giriş Rejimine tabi tutulması halinde, gümrük beyannamesinin tescilinde gümrük idarelerince "0962-TPS-İzin Belgesi (Kullanılmış Eşya-Liste Dışı)" aranır.

Kullanılmış veya Yenileştirilmiş Eşya İthalatına İlişkin 2023/9 Sayılı İthalat Tebliği eki (Ek-1)’de belirtilen eşyalara; (0970-TPS Eşya Listesi) 8480.49.00.00.00, 8480.71.00.00.00 ve 8480.79.00.00.00 GTİP ‘de yer alan kalıplar ile 9031.80.80.90.00 GTİP ‘de yer alan ölçme ve muayene alet, cihaz ve makineleri (fiktür)’ler örnek olarak verilebilir.

***Anahtar kelimeler:** Kalıp, Fiktür, Modifikasyon, Kullanılmış veya yenileştirilmiş Kalıp, İşyeri nakli, ...*

GİRİŞ

Kullanılmış veya yenileştirilmiş eşyanın ithalatı, Serbest Dolaşıma Giriş Rejimine tabi tutulması halinde, izne tabidir.

İthalat 2023/9 sayılı İthalat Tebliği Ek-1’de yer alan liste (0970-TPS Eşya Listesi) kapsamındaki eşyadan gerekli şartları taşıyanların Serbest Dolaşıma Giriş Rejimi kapsamındaki ithalatına izin

plastığın içine döküldüğü/basıldığı oyuk nesne, bir şeye belirli bir biçim vermeye ya da bir şeyin eski biçimini korumaya yarayan araç/nesne. Ya da, günlük hayatımızın vazgeçilmezleri arasında yer alan çeşitli elektronik eşyalar, beyaz eşya, otomotiv, makine, vb. çeşitli endüstriyel sektörlerde üretim için kullanılan, içeriğinde metal veya plastik madde bulunan, ürünlerin seri üretimini gerçekleştirmek için hazırlanan dayanıklı çelikten yapılan, mekanik bir düzlem olarak tanımlanabilir.

Fikstür: Karmaşık olan ölçme yöntemlerinden ziyade imalatı yapılan parçanın daha basit ve hızlı bir şekilde yüzeyleri, kesim hatlarını, büküm hatlarını ve delikleri belirlemeye, bunları kolay ve hızlı bir şekilde ölçmeye yarayan aparatdır.

1) Türkiye Gümrük Bölgesine gelen eşyanın (kalıpların ve fikstürlerin) serbest dolaşıma girişi; ticaret politikası önlemlerinin uygulanması, eşyanın ithali için öngörülen diğer işlemlerin tamamlanması ve kanunen ödenmesi gereken vergilerin tahsili ile mümkündür.

2) Eşyanın Türkiye Gümrük Bölgesine getirilmeden serbest dolaşıma girişine ilişkin usul ve esasları belirlemeye Cumhurbaşkanı yetkilidir (4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun 74.maddesi).

Yeni (kullanılmamış) kalıp ve fikstürlerin ithali; İthalat Rejim Kararı ve İthalat Yönetmeliği'nin ilgili hükümleri, ithalata konu eşyanın kıymeti, miktarı, menşei, tarifesi vb. unsurlar ile Kanun'un 74.maddesi ve ilgili diğer mevzuat hükümleri dikkate alınarak gerçekleştirilir.

- Yeni (kullanılmamış) kalıp ve fikstürlerin ithaline ilişkin ayrıntılı bilgi içeren **"Kalıp ve Modifikasyon İthalatının Ayrıntılı İncelenmesi (1)"** isimli makalemiz, **daha önce Gümrük ve Ticaret Dünyası Dergisi'nin 104'üncü sayısı ile 06.07.2023 tarihinde www.muhsabnetr.com sitesinde yayımlanmıştır.**

II- YURT DIŞINDAKİ ÜRETİMDE KULLANILAN VE/VEYA KULLANILMIŞ KALIPLARIN TÜRKİYE'YE İTHAL EDİLMESİ

A- Kullanılmış veya Yenileştirilmiş Kalıpların Türkiye'ye İthali:

Yurt dışına verilen sipariş üzerine yaptırılan veya yurt dışından satın alınan ve yurt dışında üretimde kullanılan ya da yurt dışından satın alınan kullanılmış veya yenileştirilmiş kalıp ve fikstürlerin Türkiye'ye ithal şartları aşağıda belirtilmiştir.

1-a) Kullanılmış veya Yenileştirilmiş Eşya:

1) Kullanılmış veya yenileştirilmiş eşyanın ithalatı, Serbest Dolaşıma Giriş Rejimine tabi tutulması halinde, izne tabidir.

2) Ek-1'de yer alan liste (0970-TPS Eşya Listesi) kapsamındaki eşyanın Serbest Dolaşıma Giriş Rejimi çerçevesindeki ithalatı Genel Müdürlükçe değerlendirilir. Değerlendirmede; ithalatçının niteliği, eşyanın miktarı, iç piyasadan tedarik şartları, ekonomik ömrü, verimliliği gibi etkenler de göz önüne alınabilir. Bu eşyanın ithalatı esnasında gümrük beyannamesinin tescilinde gümrük idarelerince "0970-TPS-İzin Belgesi (Kullanılmış Eşya-Liste)" aranır.

ç) Listede yer alan ve GTİP karşısında "Grup 2-Sivil Havacılık Eşyası" sütununda veya "Grup 2-Deniz Taşıtları" sütununda "X" ile belirtilen eşyanın sivil hava taşıtları ve bunlarda kullanılmaya mahsus eşya veya deniz taşıtları olmaması durumunda, eşya "Grup 1-Belirli Eşya" sütununda "X" ile belirtilmiş ise (a) bendi kapsamında işlem yapılır. Aksi halde, "0970-TPS-İzin Belgesi (Kullanılmış Eşya-Liste)" düzenlenmez.

Örnek 2: Mesela, 8408.90.85.10.00 GTİP 'de yer alan kullanılmış veya yenileştirilmiş bir eşyanın serbest dolaşıma giriş rejimi kapsamında ithalinin yapılabilmesi için söz konusu eşya "Kullanılmış veya Yenileştirilmiş Eşya İthalatına İlişkin 2022/9 Sayılı İthalat Tebliği" eki (Ek-1, Grup 2'de) yer aldığı için ilgili tebliğ gereği, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü'nden fiziksel ya da elektronik olarak uygunluk yazısı alınması gerekir.

Örnek 3: Örneğin, 8418.69.00.91.00 GTİP 'de yer alan kullanılmış veya yenileştirilmiş bir eşyanın serbest dolaşıma giriş rejimine tabi tutulması sırasında, söz konusu eşyanın "Kullanılmış veya Yenileştirilmiş Eşya İthalatına İlişkin 2022/9 Sayılı İthalat Tebliği" eki olan Ek-1'in (1.Grup ve 2.Grubunda yer alan eşya) Sivil hava taşıtlarında kullanılmaması veya deniz taşıtları olmaması durumunda; Söz konusu eşya hakkında 2023/9 sayılı Tebliğin 5/1-a.maddesi [(a) bendi] kapsamında işlem yapılır. Aksi halde, "0970-TPS-İzin Belgesi (Kullanılmış Eşya-Liste)" düzenlenmez.

- Kullanılmış veya Yenileştirilmiş Eşya İthalatına İlişkin 2023/9 Sayılı İthalat Tebliği eki (Ek-1)'de belirtilen eşyalara; (0970-TPS Eşya Listesi) 8480.49.00.00.00, 8480.71.00.00.00 ve 8480.79.00.00.00 GTİP 'de yer alan kalıplar ile 9031.80.80.90.00 GTİP 'de yer alan ölçme ve muayene alet, cihaz ve makineleri (fiktür)'ler örnek olarak verilebilir.

Başvuru Usul ve Esasları:

(1) İzin Belgesi başvuruları e-devlet üzerinden veya Bakanlık internet sitesi (www.ticaret.gov.tr) "E-Hizmetler" başlığı altındaki "E-İşlemler" menüsünde yer alan "İthalat Belge İşlemleri" uygulaması takip edilerek e-imza ile yapılır.

(2) Elektronik imza sahibi kişilerin firmalar adına başvuru yapmak üzere yetkilendirilmesi, İthalat İşlemlerinde Elektronik Başvuru İçin Yetkilendirme Tebliği (İthalat: [2023/21](#)) çerçevesinde yapılır.

(3) 5.madde kapsamında yapılan kullanılmış veya yenileştirilmiş eşya başvurularında, birinci fıkrada belirtilen "İthalat Belge İşlemleri" uygulamasında bulunan "Başvuru İşlemleri" ana başlığı altındaki "Başvuru Girişi" ekranında belge türü olarak "0970-TPS-İzin Belgesi (Kullanılmış Eşya-Liste)", Tebliğ/Karar olarak bu Tebliğ seçilir.

(4) 4.maddesinin üçüncü fıkrası kapsamında yapılan kullanılmış veya yenileştirilmiş eşya başvurularında, birinci fıkrada belirtilen "İthalat Belge İşlemleri" uygulamasında bulunan "Başvuru İşlemleri" ana başlığı altındaki "Başvuru Girişi" ekranında belge türü olarak "0962-TPS-İzin Belgesi (Kullanılmış Eşya-Liste Dışı)", Tebliğ/Karar olarak bu Tebliğ seçilir.

(5) Başvuru [Formunun](#) elektronik olarak doldurulup Tebliğde yer alan ekleri ile birlikte belgelerin tam ve eksiksiz bir şekilde sisteme yüklenmesinden sonra elektronik imzalanması suretiyle başvuru tamamlanır.

(6) Usulüne uygun olarak yapılan başvurular Genel Müdürlükçe değerlendirilerek sonuçlandırılır.

(7) "0962-TPS-İzin Belgesi (Kullanılmış Eşya-Liste Dışı)" kapsamındaki müracaatların değerlendirilmesinde ithalatçının niteliği, eşyanın miktarı, eşyanın iç piyasadan tedarik şartları, ekonomik ömrü, verimliliği gibi etkenler göz önüne alınır.

Belgelerin Düzenlenmesi, Kullanımı, Belge Süresi:

1) Başvurusu uygun bulunan başvuru sahibi adına İzin Belgesi, Genel Müdürlükçe elektronik olarak düzenlenir ve başvuru formunda yer alan e-posta adresine bildirilir. Bildirimde Genel Müdürlükçe elektronik ortamda (TPS) verilen 23 haneli belge numarası ile belge tarihi yer alır. Başvuru sahibine ayrıca yazılı bildirim yapılmaz.

2) Bildirimde yer alan belge numarası ve belge tarihi yükümlü tarafından beyannamenin (SDGB'nin) 44 nolu kutusunda "Belge Referans No" ve "Belge Tarihi" alanlarında beyan edilir.

3) *İzin Belgesi belge tarihinden itibaren altı ay geçerlidir. Süre uzatımı yapılmaz.*

4) İzin Belgesi kapsamındaki *ithalatın, belge sahibi tarafından yapılması zorunludur.*

- Kullanılmış veya yenileştirilmiş eşya ithalatına ilişkin 2023/9 sayılı tebliğ kapsamında yapılan beyan ve sunulan belgelerin gerçeğe uygunluğundan başvuru sahibi ve/veya yetkili temsilcisi sorumludur. Yapılan başvurularda yer alan belge, bilgi ve beyanların doğruluğuna ilişkin ve ithal eşyası ile ilgili olarak ithalat işlemi öncesinde veya sonrasında inceleme yapmaya ya da yaptırmaya Bakanlık yetkilidir.

Gümrük kıymeti ve diğer hususlar:

(1) Başvuruda birim kıymetlere ilişkin yapılan beyanlar, 4458 sayılı Gümrük Kanunu çerçevesinde yapılan birim kıymetlere ilişkin denetim ve kontrollerin yerine geçmez.

(2) İzin belgesi, Gümrük Kanunu'nun eşyanın gümrük kıymetine ve diğer hususlara (GTİP tespiti dahil) ilişkin hükümlerinin uygulanmasını engellemez. Bu Tebliğde belirtilen kıymetler, Gümrük Kanunu'nun eşyanın gümrük kıymetine ilişkin hükümlerinin uygulanmasına esas teşkil etmez.

(3) Gümrük beyannamesinin tescili sırasında gümrüklerce tespit ve kabul edilen kıymet veya miktarın, başvuruda kayıtlı kıymet veya miktarı, toplam % 5'ten (% 5 dâhil) daha az bir oranda aşması ithalatın yapılmasını engellemez.

(4) Bu Tebliğ kapsamında verilen izinler ve uygunluk yazıları, Ürün Güvenliği ve Denetimi mevzuatı ve diğer mevzuat kapsamında alınması gereken izin ve belgelerin yerine geçmez ve ilgili mevzuattan kaynaklanan yükümlülüklerin yerine getirilmesine engel teşkil etmez.

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Sektörel Kısıtlamaları Göz Önüne Alarak;

1) Teşvik belgesi kapsamındaki yatırım malı makine ve teçhizatın ithali, otomobil ve hafif ticarî araç yatırımlarında yatırım dönemi içerisinde kalmak kaydıyla monte edilmemiş haldeki

(CKD) aksam ve parçaların ithali, gemi ve elli metrenin üzerindeki yat inşa yatırımlarında tekne kabuğu ithali yürürlükteki İthalat Rejimi Kararı gereğince ödenmesi gereken gümrük vergisinden muaftr.

2) Makine ve teçhizat bedelinin yüzde beşine kadar yedek parça ve [Ek-8'de](#) yer alan makine ve teçhizat gümrük vergisi muafiyeti sağlanmaksızın ithal edilerek sabit yatırım tutarına dâhil edilebilir.

3) Bakanlık, sektörel kısıtlamaları göz önüne alarak; a) İthalat Rejimi Kararı uyarınca ithali mümkün olan kullanılmış veya yenileştirilmiş makine ve teçhizat (karayolu nakil vasıtaları hariç) ile İthalat Rejimi Kararının 7.maddesi uyarınca ithaline izin verilen makine ve teçhizatın teşvik belgesi kapsamına alınmasını,

b) Kullanılmış komple tesisin proje bazında yapılacak değerlendirme sonucunda ithalini, Uygun görebilir.

4) Baskı, basım, matbaa, tekstil, hazır giyim, konfeksiyon ve çimento imalatı yatırımlarına yönelik teşvik belgeleri kapsamında kullanılmış veya yenileştirilmiş makine ve teçhizat temin edilemez. [Ek-8'de](#) belirtilen makine ve teçhizat kullanılmış veya yenileştirilmiş olarak teşvik belgesi kapsamında temin edilemez.

Ancak, EK-8'de yer alan ve kullanılmış komple tesis kapsamında ithali uygun görülen kullanılmış veya yenileştirilmiş makine ve teçhizat KDV istisnası ve gümrük vergisi muafiyeti sağlanmaksızın ithal edilerek sabit yatırım tutarına dâhil edilebilir.

5) Finansal kiralama yöntemiyle gerçekleştirilecek yatırımlar için finansal kiralama şirketi adına ayrı bir teşvik belgesi düzenlenmeksizin yatırımcının teşvik belgesi dikkate alınarak ithalat işlemleri yapılır. İthalat işlemleri ile ilgili olarak yatırımcı ile finansal kiralama şirketleri müteselsilen sorumludur.

6) Teşvik belgesi almak üzere müracaat edilmiş, ancak teşvik belgesine bağlanmamış yatırımlara ilişkin makine ve teçhizatın ithaline, Bakanlığın görüşüne istinaden Ticaret Bakanlığınca, teşvik belgesi kapsamında muafiyet tanınabilecek ve istisna edilebilecek vergi ve kesintilerin toplam tutarı kadar teminatın alınması suretiyle müsaade edilebilir. *Teminatla ithalatta, bir defada verilebilecek teminat süresi altı ay olup, sürenin başlangıç tarihi, eşyanın serbest dolaşıma giriş tarihidir.* Bu süre içerisinde teşvik belgesinin düzenlenememiş olması halinde süre bitimini müteakip üç ay içerisinde süre uzatımı için doğrudan Ticaret Bakanlığına müracaat edilir. Verilecek ek sürenin başlangıcı bir önceki sürenin bittiği tarihtir. *Teminatın çözümü için, teşvik belgesi ve eki ithal makine ve teçhizat listesi ile birlikte Ticaret Bakanlığına müracaat edilmesi gerekir. Aksi takdirde teminat irat kaydedilir.*

7) Otomobil üretimine yönelik olarak asgari yüz bin adet/yıl kapasiteli yeni bir yatırım yapılması veya mevcut tesislerin kurulu kapasitelerinin en az yüz bin adet/yıl artırılması halinde, teşvik belgesinde kayıtlı sabit yatırım tutarının yüzde yirmisinin gerçekleştirilmesini müteakip, yatırım süresi içerisinde olmak kaydıyla gümrük vergisine tabi olmaksızın yatırımcılara motor silindir hacmi 1.600 cm³'e kadar olan otomobil ithaline izin verilebilir. Ayrıca, hibrit ve/veya elektrikli olmak koşuluyla otomobil ve/veya ticari araç üretimine yönelik yatırımlarda asgari yüz bin adet/yıl kapasiteli yeni bir yatırım yapılması veya mevcut tesislerin

kurulu kapasitelerinin en az yüz bin adet/yıl artırılması halinde, teşvik belgesinde kayıtlı sabit yatırım tutarının yüzde yirmisinin gerçekleştirilmesini müteakip, yatırım süresi içerisinde olmak kaydıyla gümrük vergisine tabi olmaksızın yatırımcılara ilave kapasitenin % 2,5'ine kadar ve motor silindir hacmi 2.500 cm³'e kadar olan otomobil ve/veya brüt ağırlığı 5 tonu geçmeyen eşya taşımaya mahsus motorlu araç ithaline yatırım süresi içerisinde olmak kaydıyla izin verilebilir. Teşvik belgesi kapsamında ithaline izin verilen toplam araç sayısı, belgede kayıtlı ilave kapasitenin %15'ini aşamaz. Ancak, belge kapsamında motor üretiminin de yer alması halinde, motor üretim kapasitesinin %15'i kadar daha (Motor üretim kapasitesinin, otomobil üretim kapasitesinden fazla olması durumunda otomobil kapasitesi dikkate alınır.) silindir hacmi 1.600 cm³'e kadar olmak üzere ilave otomobil ithaline izin verilebilir. Bu fıkra kapsamında izin verilen gümrük vergisine tabi olmaksızın yapılacak ithalat, otomobil üretimine yönelik teşvik belgesi için otomobil, elektrikli ya da hibrit ticari araç üretimine yönelik teşvik belgesi için ticari araç ithali ile sınırlıdır.

8) Bakanlıkça görevlendirilecek en az iki en fazla üç personelin kullanılmış komple tesisin bulunduğu ülkede yapacakları ekspertiz ve incelemelerde ulaşım giderleri yatırımcı tarafından karşılanır.

B- Geçici İthalatın Kesin İthalata Dönüşmesi

1) Mali mükellefiyetleri teminata bağlanmak suretiyle geçici olarak yurda giren eşyadan;

a) Eşyanın kesin ithalinin talep edildiği tarihte yeni ve kullanılmamış olanlarının kesin ithali (kısıtlayıcı hükümler saklı kalmak kaydıyla), gümrük idarelerince sonuçlandırılır.

b) Eşyanın kesin ithalinin talep edildiği tarihte kullanılmış veya yenileştirilmiş olması halinde, yurda girdiği tarihte yeni ve kullanılmamış ise, kesin ithaline izin verilmiştir. Bu eşyalar için ayrıca İzin Belgesi aranmaz.

c) Eşyanın geçici olarak yurda girdiği tarihte kullanılmış veya yenileştirilmiş olması halinde, kesin ithali 2023/9 sayılı Tebliğin 4'üncü ve 5 inci maddeler çerçevesinde gerçekleştirilir.

C- Yurtdışında Üretimde Kullanılan Kalıpların Türkiye'ye İthali

İthal eşyasının yurtdışındaki üretiminde kullanılan, haliyle ithal edildikleri sırada kullanılmış ve/veya yenileştirilmiş durumda olan kalıp ve fikstürlerin Türkiye'ye ithali; Söz konusu eşyaların ithali, bir önceki "A- Kullanılmış Veya Yenileştirilmiş Kalıpların Türkiye'ye İthali" başlığı altında ayrıntıları belirtilen şekilde, 3350 sayılı İthalat Rejim Kararı'nın 2, 3 ve 7.maddeleri ile "Kullanılmış Veya Yenileştirilmiş Eşya İthalatına İlişkin 2023/9 Sayılı İthalat Tebliği" hükümleri dikkate alınarak gerçekleştirilmekle beraber, ithal eşyasının kıymeti açısından bazı özellikler arz etmektedir.

Kişisel görüşümüz: İthal eşyasının yurtdışındaki üretiminde kullanılan, haliyle ithal edildikleri sırada kullanılmış ve/veya yenileştirilmiş durumda olan kalıp, fikstür ve benzeri eşyanın Türkiye'ye ithali sırasında, söz konusu kalıp, fikstür ve benzeri eşyanın kıymetinin tamamı veya bir kısmının, daha önce bu kalıp, fikstür ve benzeri eşyalar kullanılarak üretilen ve Türkiye'ye ithal edilen eşyaların ithalatı sırasında bu eşyaların kıymetine ilave edilerek/dağıtılarak ilgili

ahvaline göre ilgili gümrük müdürlüğünce oluşturulacak üç kişilik bir komisyon tarafından tespit edilecek kıymet üzerinden], Türkiye'ye ithali gerçekleştirilir.

4- Kullanılmış veya Yenileştirilmiş Eşya İthalatına İlişkin 2023/9 Sayılı İthalat Tebliği eki (Ek-1)'de yer alan eşyanın, örneğin; kalıp, fiktür ve benzeri eşyanın; **a)** Yatırım teşvik belgesi kapsamında olmayanların karşısında gösterilen birim CIF kıymetinden (diğer yurt dışı giderler kalemi dâhil) daha az birim CIF kıymete haiz olanların, **b)** Belirlenen yaş kriterinin üzerinde olanların,

Türkiye'ye ithalatlarına izin verilmez.

Örnek 2: 2023/9 Sayılı İthalat Tebliği eki (Ek-1)'de yer alan 8477.10.00.00.00 GTİP 'da "Enjeksiyon makinesi" isimli eşyanın Türkiye'ye ithali sırasında, söz konusu eşyanın/enjeksiyon makinesinin kıymetinin tamamı veya bir kısmının, daha önce bu makine yurt dışında kullanılarak üretilen ve Türkiye'ye ithal edilen eşyaların ithalatı sırasında, *bu eşyaların kıymetine ilave edilerek/dağıtılarak ilgili gümrük idaresine beyan edilmiş olsa bile, söz konusu enjeksiyon makinesinin Türkiye'ye ithali sırasında beyan edilen birim kıymeti CIF<15\$/Kg'dan aşağı olamaz.* Fakat, bahse konu enjeksiyon makinesinin Yatırım teşvik belgesi kapsamında ithal edilmesi durumunda ise; Birim CIF kıymetlerine bakılmaksızın (belirtilen birim CIF kıymetten "CIF<15\$/Kg'dan daha düşük kıymette beyan edilse bile) Türkiye'ye ithali mümkündür.

Örnek 3: Mesela; 2023/9 Sayılı İthalat Tebliği eki (Ek-1)'de yer alan 8426.30.00.00.00 GTİP 'da "Gemi vinci" isimli eşyanın Türkiye'ye ithali sırasında birim kıymetinin CIF<15\$/Kg'dan aşağı olmaması, ayrıca yaşının da 10 yaşından büyük olmaması (en fazla 10 yıl önce üretilmiş olması), [Yaş hesabında, belge tarih ve numarası alınan yıl hariç üretim yılı dikkate alınır. İthal izin belgesi düzenlenmiş ve yaş şartı bulunan eşyalar belge geçerlilik süresi içerisinde ithal edilebilir.] yani, en fazla 10 yıl önce üretilmiş olması, birim cif kıymet ve yaş şartının her ikisini de aynı anda bulunması gerekir. İki şarttan birisi eksik olursa söz konusu eşyanın Türkiye'ye ithalatı mümkün değildir.

- İthal edilmek istenilen eşyaya (kalıp ve fiktürlere) ait faturanın ibraz edilmemesi veya edilememesi ya da ibraz edilmekle birlikte faturada yazılı kıymetin gerçeği yansıtmıyıp yansıtmadığı hususunda ilgili gümrük idaresince ciddi şüphelerin oluşması halinde; Eşyanın kıymeti, varsa ilgili mümessilinden sorulur. Mümessilinin bulunmaması veya cevap alınamaması halinde ise ithalatın yapıldığı Gümrük Müdürlüğünce oluşturulacak üç kişilik bir komisyon tarafından, eşyanın piyasa fiyatı ve daha önce ithali yapılan aynı veya benzeri eşya için tespit edilen fiyatlar ve temini mümkün olan diğer veriler de dikkate alınmak suretiyle ithal eşyasının kıymeti tespit edilir. Ayrıca, söz konusu eşyanın Türkiye'deki giriş liman veya mahalline kadar olan nakliyesi ile ilgili olarak yapılan nakliye ve sigorta giderlerinin de eşyanın gümrük kıymetine ilave edilmesi gerekir. **(Gümrükler Genel Müdürlüğü'nün 2002/18 sayılı Genelgesi).**

D- Yurt Dışı Müteahhitlik ve Teknik Müşavirlik Hizmetleri Kapsamında Yurtdışında Kullanılan Kalıpların Türkiye'ye İthal Edilmesi

Türk vatandaşlarınca Türkiye'de veya yurt dışında müteahhitlik ve teknik müşavirlik iş kollarında kurulan ticaret ve şahıs şirketleri tarafından, yurt dışında üstlenilen inşaat, tesisat, montaj, mühendislik, proje, müşavirlik, işletme, bakım ve onarım gibi işlerle ilgili olarak yurt dışından satın alınan ve bahse konu bu işlerde kullanılan makine ve teçhizatın-(kalıp ve fikstürlerin)- Türkiye'ye kesin ithalatı ilgili gümrük mevzuatı hükümleri kapsamında gerçekleştirilir.

Kesin ithalat başvuruları

A- (1) Bakanlık yurt dışı teşkilatının bulunduğu/yetki sahibi olduğu ülkelerde üstlenilen inşaat, tesisat, montaj, mühendislik, proje, müşavirlik, işletme, bakım ve onarım gibi işlerle ilgili olarak yurt dışından satın alınan makine ve teçhizatın kesin ithalatına ilişkin başvurular; Elektronik Başvuru Sistemi uygulaması üzerinden gerçekleştirilir.

(2) Elektronik Başvuru Sistemi üzerinden gerçekleştirilen başvuru esnasında,

- a) Yurda kesin ithalatı yapılacak makine ve teçhizata ilişkin [Ek-4](#)'te yer alan taahhütname,
- b) Firmanın ana sözleşmesinin yayımlandığı ticaret sicili gazetesinin aslı, varsa sözleşme değişiklik metninin noter veya ticaret memurluğu tarafından tasdikli örnekleri,
- c) Ticaret veya sanayi odasına kayıt belgesi ile imza sirkülerinin aslı veya noter tasdikli örneği,
- ç) Üstlenilen işle ilgili makine ve teçhizata ilişkin faturaların ve makine envanterinin Bakanlık yurt dışı teşkilatınca onaylı örnekleri, elektronik ortamda sisteme yüklenir.

(3) İkinci fıkradaki belgelerin asılları ile Elektronik Başvuru Sistemi uygulaması üzerinden çıktısı alınacak Ek-3'te yer alan formdan iki adet basılı nüsha, bir dilekçeye eklenerek başvuru tarihini takip eden en geç üç iş günü içinde Genel Müdürlüğe sunulur.

(4) İkinci fıkrada sayılan belgelerde başvuru tarihi sonrasında herhangi bir değişiklik olması durumunda firma, bu değişiklikleri, ilgili belgelerle birlikte en geç bir ay içerisinde Serbest Bölgeler, Yurt Dışı Yatırım ve Hizmetler Genel Müdürlüğünü 'ne bildirir.

B- (1) Bakanlık yurt dışı teşkilatının bulunmadığı/yetki sahibi olmadığı ülkelerde üstlenilen inşaat, tesisat, montaj, mühendislik, proje, müşavirlik, işletme, bakım ve onarım gibi işlerle ilgili olarak yurt dışından satın alınan makine veya teçhizatın kesin ithalatına ilişkin olarak yapılan başvurular;

- a) Yurda kesin ithalatı yapılacak makine ve teçhizata ilişkin Ek-4'te yer alan taahhütname,
- b) İlgili ülkedeki başkonsolosluklarca/büyükelçilik konsolosluk şubelerince tasdik edilecek Ek-3'te yer alan formdan iki nüsha,
- c) Başkonsolosluklardan/büyükelçilik konsolosluk şubelerinden alınan İş Alındı Belgesinin aslı veya noter tasdikli bir örneği,
- ç) Üstlenilen işle ilgili makine ve teçhizata ilişkin faturaların ve makine envanterinin konsolosluklarca onaylı örnekleri,
- d) Firmanın ana statüsünün yayımlandığı ticaret sicili gazetesinin aslı, var ise tadil asılları veya noter veya ticaret memurluğu tarafından tasdikli örnekleri,
- e) Ticaret veya sanayi odasına kayıt belgesi ile imza sirkülerinin aslı veya noter tasdikli örneği,

bir dilekçeye eklenerek firmaya verilen geçici ihraç izin süresinin bitiminden önce Genel Müdürlüğe yapılır.

(2) Birinci fıkrada sayılan belgelerde, başvuru tarihi sonrasında herhangi bir değişiklik olması durumunda firma, değişiklikleri ilgili belgelerle bir ay içerisinde Genel Müdürlüğe bildirir.

- İthal edilmek istenilen eşyaya ait faturanın ibraz edilmemesi, ibraz edilmekle birlikte faturada yazılı fiyatın gerçeği yansıtıp yansıtmadığı hususunda ilgili gümrük idaresince ciddi şüphelerin oluşması halinde, eşyanın kıymeti varsa ilgili mümessilinden sorulur. Mümessilinin bulunmaması veya cevap alınmaması halinde ise ithalatın yapıldığı gümrük müdürlüğünde oluşturulacak üç kişilik bir komisyon tarafından, eşyanın piyasa fiyatı ve daha önce ithali yapılan aynı veya benzeri eşya için tespit edilen fiyatlar ve temini mümkün diğer veriler de dikkate alınmak suretiyle ithal eşyasının kıymeti tespit edilir. Ayrıca, söz konusu eşyanın Türkiye'deki giriş liman veya mahalline kadar yapılan nakliyesi ile ilgili olarak nakliye ve sigorta giderlerinin de eşyanın gümrük kıymetine ilave edilmesi gerekmektedir (*Gümrükler Genel Müdürlüğü'nün 2002/18 sayılı Genelgesi*).

- Türk müteahhitlik firmalarının yurt dışında inşaat, tesisat, montaj, mühendislik, proje, müşavirlik, işletme, bakım ve onarım gibi üstlendikleri işlerle ilgili olarak satın aldıkları makina ve teçhizatın- (kalıp ve fikstürlerin)- Türkiye'ye kesin ve geçici ithali ile bunlara ilişkin süre uzatımları Ticaret Bakanlığı'nın iznine tabidir. Söz konusu malların geçici ithalinde ise, ödenmesi gereken gümrük vergileri teminata bağlanır.

Geçici ithali yapılan makina ve teçhizatın kesin ithale dönüştürülmesi halinde, teminata bağlanan gümrük vergileri miktarının tamamı irat kaydedilir.

Örneğin: Türkiye'de mukim AX müteahhitlik firmasının 01.01.2020 tarihinde yurt dışında (Irak'ta), "Bağdat - Basra Oto Yol Yapım Projesi" ihalesini kazandığını ve Irak hükümeti ve/veya ilgili bakanlık ve kuruluşlarla sözleşme, iş akdi imzaladığını, AX müteahhitlik firmasının söz konusu yol yapımı için Irak ve diğer ülkelerden çeşitli makina - teçhizat, inşaat kalıpları vb. satın aldığını ve bunları Bağdat - Basra Oto Yol yapımında kullandığını, bahse konu projeyi tamamlayarak (Bağdat - Basra Oto Yol Yapımını) 01.01.2023 tarihinde Irak Hükümetine teslim ettiğini, AX müteahhitlik firmasının Irak'ta yapacak başka bir projesinin olmadığını varsayalım. AX müteahhitlik firmasının söz konusu eşyaların Türkiye'ye ithal edilmek istenilmesi durumunda; İthalat Rejim Kararı'nın 11.maddesinden hareketle "Yurt Dışı Müteahhitlik Ve Teknik Müşavirlik Hizmetleri Kapsamında Yapılacak İhracat Ve İthalata İlişkin 2013/1 Sayılı Serbest Bölgeler Tebliği'nin 11 ve 17.maddeleri başta olmak üzere adı geçen tebliğ ile ilgili diğer mevzuatı hükümleri çerçevesinde söz konusu eşyaların ithalat işlemi gerçekleştirilir.

E- İşyeri Nakli Suretiyle Serbest Dolaşıma Sokulan Sermaye Malları ve Diğer Malzemelerin (Kalıplar ve Fikstürlerin) Türkiye'ye Muaf İthal Edilmesi

İşyeri nakli suretiyle serbest dolaşıma sokulan sermaye malları ve diğer malzemelerin-(kalıplar ve fikstürlerin)- Türkiye'ye muafен ithal edilmesine ilişkin hükümler:

- Türkiye Gümrük Bölgesi dışında sürdürülen ekonomik bir faaliyetin kesin olarak sona erdirilerek, Türkiye Gümrük Bölgesine nakli dolayısıyla serbest dolaşıma sokulan sermaye malı ve diğer malzemeye (kalıp ve fikstüre) muafiyet tanınır.

Faaliyet deyimi: madencilik, tarım, serbest meslek faaliyeti ve benzeri faaliyetler de dahil olmak üzere üreticilerin, tüccarların veya hizmet sunan kişilerin her türlü ekonomik faaliyeti anlamına gelir.

İşletme deyimi: Bağımsız ekonomik birim demektir. Bu birim, bir kurumun tümünü ya da bir bölümünü, kapsar.

Sermaye malları ve diğer malzemeler deyimi: İşletmenin faaliyetini devam ettirmesi için, gerekli teknik malzemeler ile büro ve dükkân malzemelerini kapsar.

- Muafiyet; Mücbir sebep veya beklenmeyen haller saklı kalmak kaydıyla, Türkiye Gümrük Bölgesine nakletmek üzere yabancı ülkedeki faaliyetini sona erdirmeden önce en az on iki (12) ay süreyle işletme tarafından fiilen kullanılmakta olan, Türkiye'ye nakilden sonra da aynı amaçla kullanılacak olan ve söz konusu işletmenin niteliği ile büyüklüğüne uygun bulunan eşya ve malzeme ile sınırlıdır. Muafiyet hakkı sadece, ayrıldıkları ülkede en az üç yıl süre ile aynı işte çalışan kişilere, Türkiye Gümrük Bölgesinde de benzer bir faaliyeti yürütmek amacıyla, ayrıldıkları ülkedeki faaliyetlerini kesin olarak sona erdiren iş yeri sahibine tanınır. Türkiye Gümrük Bölgesinde yerleşik bulunan bir işletme ile herhangi bir ilişki, bağlantı, ortaklık kurma amaçlarına yönelik işletmeler için muafiyet uygulanmaz.

- Üretim veya hizmet endüstrisi makinesi olmayan, mal ve hizmet üretiminde kullanılmayan, taşınabilir laboratuvar veya dış yayın yapma birimleri gibi ulaşım araçları; Canlı hayvan, hayvan yemleri ile tohum ve fidanlar; Ham madde, yarı mamul veya mamul madde stokları ile akaryakıtlar muafiyet kapsamı dışındadır.

- Muafiyet süresi bir yıl olup, mücbir sebep veya beklenmeyen haller saklı kalmak kaydıyla, işletmenin nakledildiği ülkedeki faaliyetlerini sona erdirildiği tarihten itibaren oniki (12) ay içerisinde Türkiye Gümrük Bölgesine getirilen eşya ve malzeme için uygulanır.

Örnek 1: 01.01.2010 tarihinden beri İsviçre'nin Zürih kentinde mermer fabrikası işleten X gerçek veya tüzel kişinin, söz konusu fabrikasına en son 01.01.2020 tarihinde sermaye malları, makine ve ekipman, kalıp ve fikstür satın aldığı, 01.01.2021 tarihinde İsviçre'deki faaliyetine son verdiğini ve söz konusu faaliyetini Türkiye'de (Afyon'da) devam ettirmek istediğini, ayrıca Türkiye Gümrük Bölgesinde yerleşik bulunan bir işletme ile herhangi bir hukuki veya ortaklık ilişkisi, bağlantısı olmadığını ve olmayacağını, bu amaçla Türkiye'ye gelmediğini varsayalım. X gerçek veya tüzel kişi, İsviçre'de en az üç yıl (01.01.2010 tarihinden itibaren) mermer ve türevlerinin üretimi üzerine faaliyet gösterdiği, ilgili fabrikada kullanılan sermaye/yatırım

malları, makine ve malzemelerin, kalıp ve fikstürlerin en yenisinin bir yaşından büyük olması (en son 01.01.2021 tarihinde satın alınması), faaliyetine/ üretimine Türkiye’de devam etmek istemesi ve edeceği, daha önce Türkiye’de faaliyet gösteren, Türkiye Gümrük Bölgesinde yerleşik bulunan bir işletme ile herhangi bir hukuki ve/veya ortaklık ilişkisi, herhangi bir bağlantısı olmadığı ve bu amaçla Türkiye’ye gelmediği için, İsviçre’de faaliyetine son verdiği 01.01.2021 tarihinden itibaren bir yıl içinde (en geç 31.12.2021 tarihine kadar) ilgili gümrük müdürlüğüne gerekli bilgi ve belgelerle birlikte müracaatı üzerine, İsviçre’de sahip olduğu mermer fabrikasında kullanılan sermaye/yatırım malları, malzeme, makine ve ekipmanları, kalıp ve fikstürleri Türkiye’ye muafem (gümrük vergi ve resmi ödemedem) ithal edebilir.

- Herhangi bir serbest meslek veya benzeri bir faaliyetle uğraşan gerçek kişilere de mesleklerini Türkiye Gümrük Bölgesinde de yürüteceklerini ispat etmeleri halinde bu muafiyet tanınır.

Örnek 2: Uzun yıllar Almanya’da mukim bir Türk dış doktorunun muayenehanesinde kullandığı araç, gerek, tıbbi alet ve makinaları 2020 yılında yenilediğini, Almanya’da ırkçılık ve yabancı düşmanlığının artması nedeniyle 31.12.2022 tarihinde muayenehanesini kapatarak Türkiye’ye kesin dönüş yapmaya ve doktorkluk mesleğini Türkiye’de (Konya’da) devam ettirmeye karar verdiğini varsayalım. Dış doktorumuz, 31.12.2023 tarihine kadar ilgili gümrük müdürlüğüne gerekli bilgi ve belgelerle birlikte müracaat etmesi halinde, Almanya’daki muayenehanesinde kullandığı araç, gerek, tıbbi alet, malzeme, ekipman, makine ve cihazları, kalıp ve fikstürleri Türkiye’ye muafem (gümrük vergi ve resmi ödemedem) ithal edebilir.

- Kazanç sağlama amacına yönelik olmayan faaliyetlerle uğraşan ve bu faaliyetini Türkiye Gümrük Bölgesine nakleden tüzel kişiler tarafından serbest dolaşıma sokulan sermaye malları ve diğer malzemeye (kalıp ve fikstürlere) ilişkin muafiyet işlemleri de yukarıda belirtilen hükümler çerçevesinde yerine getirilir.

Örnek 3: Suriye’de iç savaşın çıkması nedeniyle 01.01.2012 tarihinden itibaren Suriye’de çeşitli yardım faaliyetleri yürüten, ağırlıklı olarak ekmek üretim ihtiyaç sahiplerine parasız olarak dağıtan bir Türk hayır kuruluşu, vakfı veya derneğinin, faaliyetini sürdürdüğü bölgenin Esad Yönetimi’nce ele geçirilmesi nedeniyle faaliyetine 31.12.2022 tarihi itibarıyla son vermek zorunda kaldığını ve aynı yardım faaliyetlerini Türkiye’de (Suriyeli göçmenlerin yoğun olarak yaşadığı ve Deprem felaketinin yaşandığı Hatay’da) sürdürmeye karar verdiğini varsayalım. Adı geçen Türk hayır kuruluşu/ vakfı veya derneğinin, Suriye’deki hayır ve yardım faaliyetleri sırasında kullandığı, sahip olduğu araç, gereç, ekmek üretim makineleri ve parçaları, fırın ekipmanları, (kalıp ve fikstür) vb. eşyaları, faaliyetine son verdiği 31.12.2022 tarihinden itibaren bir yıl içinde (en geç 31.12.2023 tarihine kadar) ilgili gümrük müdürlüğüne gerekli bilgi ve belgelerle birlikte müracaatı üzerine, Türkiye’ye muafem (gümrük vergi ve resmi ödemedem) ithal edebilir.

İşyeri nakli suretiyle ve/veya ilgili sermaye malları ve diğer malzemelerin Türkiye’ye ithali için ilgili kişi veya kişiler tarafından, işyeri faaliyetleri devam ederken veya sona erdirildikten sonra;

a) Ekonomik faaliyetin sona erdirildiğine dair ilgili ülke resmi makamlarından alınacak belge,

- b)** İşletmenin son üç yıllık kazancı ve ödenen vergilere ilişkin belgeler,
- c)** Serbest dolaşıma girişi istenilen makine ve sair eşyanın (kalıp ve fiktürlerin) varsa faturaları ve işyeri demirbaş kayıtlarına ilişkin belgeler,
- d)** Yerleşim yerinin nakledildiğine ilişkin dış temsilciliklerimizden alınacak ikamet nakil belgesi,
- e)** Serbest dolaşıma girişi istenilen malların (kalıp ve fiktürün) marka, model, seri numarası ve kullanım amaçlarına ilişkin ayrıntılı olarak düzenlenmiş liste veya listeler (Yurt dışından temin edilerek ve dış temsilciliklerimize tercümeleri onaylattırılarak), diğer taraftan,
- f)** İşyeri açma izin belgesi,
- g)** Mahalli esnaf, sanatkâr, ticaret veya sanayi odasına kayıt belgesi ise Türkiye’den temin edilerek tüm bu belgelerle birlikte,
- İthalatın yapılacağı gümrük idaresine başvurulur ve başvuru yapılan gümrük idaresi tarafından ithalat işlemleri sonuçlandırılır.

- 4458 sayılı Gümrük Kanunu’nun 28.maddesinin b fıkrasına göre; *İthal eşyasının fiilen ödenen veya ödenecek fiyatından ayırt edilebilmeleri koşuluyla* sınai tesis, makine, teçhizat, kalıp vb., ithal eşyası için ithalattan sonra yapılan inşa, kurma/kurulum, montaj, bakım (onarım) veya teknik yardıma ilişkin giderler, gümrük kıymetine dahil edilmez. **Şayet**, bahse konu inşa, kurma/kurulum, montaj, bakım (onarım) veya teknik yardıma ilişkin giderler ilgili faturasında, sözleşmesinde, vb. ithal belgelerinde, ithal edilen sınai tesisi, makine, teçhizat, kalıp, fiktür vb. ithal eşyasının kıymetinden ayrı şekilde, ayrı bir kalem olarak belirtilmemişse/ ithal edilen eşyanın kıymetinden ayrılamıyor ise: Genel kıymet kuralları gereği, ithalat sırasında gümrük idaresince, ithal edilen esas eşyanın kıymetiyle birlikte, ithal eşyasının kıymeti olarak, ithalata ilişkin SDGB’nin tescil tarihinde söz konusu esas eşyaya ait vergi oranı, döviz kuru, ödeme şekli ve diğer vergilendirme unsurları, esas eşyanın ithaline ilişkin gerekli ticaret politikası önlemlerinin uygulanması ile eşyanın ithali için öngörülen diğer işlemlerin tamamlanması, ve ithalat vergilerinin tahsili ile ithalat gerçekleştirilir.

SONUÇ

İthal eşyasının fiilen ödenen veya ödenecek fiyatından ayırt edilebilmeleri koşuluyla sınai tesis, makine, teçhizat, kalıp gibi, ithal eşyası için ithalattan sonra yapılan inşa, kurma/kurulum, montaj, bakım (onarım) veya teknik yardıma ilişkin giderler, gümrük kıymetine dahil edilmez. **Şayet**, bahse konu inşa, kurma/kurulum, montaj, bakım (onarım) veya teknik yardıma ilişkin giderler ilgili faturasında, sözleşmesinde, vb. ithal belgelerinde, ithal edilen sınai tesisi, makine, teçhizat, kalıp, fiktür vb. ithal eşyasının kıymetinden ayrı şekilde, ayrı bir kalem olarak belirtilmemişse, ithal edilen eşyanın kıymetinden ayrılamıyor ise: Genel kıymet kuralları gereği, ithalat sırasında gümrük idaresince, ithal edilen esas eşyanın kıymetiyle birlikte, ithal eşyasının kıymeti olarak, ithalata ilişkin SDGB’nin tescil tarihinde söz konusu esas eşyaya ait vergi oranı, döviz kuru, ödeme şekli ve diğer vergilendirme unsurları, esas eşyanın ithaline ilişkin gerekli ticaret politikası önlemlerinin uygulanması ile eşyanın ithali için öngörülen diğer işlemlerin tamamlanması ve ithalat vergilerinin tahsili ile ilgili ithalat gerçekleştirilir.

- *ÇOBAN Kerim, İthalatta Cif Kıymet ve Gümrük Kıymetinin Önemi”*
www.MuhasebeTR.com (01.08.2019).
- *ÇOBAN Kerim, “Kalıp ve Modifikasyon İthalatının Ayrıntılı İncelenmesi (1)” Gümrük ve Ticaret Dünyası Dergisi- 104’üncü sayısı.*